

**ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี**
**EFFECTS OF ORGANIZING ACTIVITY TO DEVELOP PRESCHOOLERS'
CREATIVE THINKING BY USING LOCAL WISDOM: A CASE STUDY IN
KHOK KHO THAO SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT,
SUPHANBURI PROVINCE.**

ผู้วิจัยเพ็ญพักตร์ ภูศิศิลป์¹Phenphak Phusilp¹

phenphak3412@gmail.com

พรชูลี ลังกา²Phornchulee Lungka²ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง³Twatchai Tangutairuang³เกษร ขวัญมา⁴Kesorn Kwanma⁴บุญยวีร์ จิโรภาสวรพงษ์⁵Poonyawee Chiropasworrapong⁵เอื้ออารี จันทร⁶Ua-aree Janthon⁶**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 44 คนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า และโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT-DP สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มเป้าหมายมีค่าคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to study effects of organizing activity to develop preschoolers' creative thinking by using local wisdom: a case study in Khok Kho Thao Sub-district, Mueang District, Suphanburi Province. The target group was 44 preschoolers aged between 5-6 years, studying in Khok Kho Thao Sub-district,

¹อาจารย์ โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ²อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต³อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต⁴อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี⁵อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต⁶อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Mueang District, Suphanburi Province, including 2 schools; Khok Kho Thao School and Wat Nong Suwan School. Research tools used in the research were 1) learning activity plan designed from local wisdom knowledge and 2) TCT-DP test for creative thinking. Statistics used for analysis were mean, standard deviation and t-test. The research result showed overall, after the experiment, the target group had creativity mean scores higher than before the experiment at a .01 significant level.

Keywords: Creative Thinking, Local Wisdom, Preschooler

บทนำ

ความเข้มแข็งของชุมชนและประเทศเป็นผลที่เกิดจากทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ จากแนวโน้มของการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ยังคงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองในประเทศที่ต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีความก้าวหน้าและความสามารถในการแข่งขันทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ได้จากแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 11 ระบุว่า ระดับชาวิปัญญาของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยลดลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) อันเนื่องมาจากขาดการส่งเสริมการคิดขณะที่แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดเป้าหมายรวมให้คนไทยมีคุณลักษณะที่สำคัญคือมีความเป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดตั้งแต่ระดับปฐมวัย อันเนื่องมาจากหลักพัฒนาการทางสมองของมนุษย์ที่ระบุว่า เซลล์สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 0-6 ปี (Thompson, et al., 2000) ดังนั้นการพัฒนาและกระตุ้นการเด็กปฐมวัยด้วยกระบวนการที่ถูกต้องจะส่งผลต่อการใช้ความคิดเมื่อเติบโตขึ้น (เขาวพาเดชะคุปต์, 2542, น. 86) ขณะที่การเรียนรู้และนวัตกรรม

ถูกระบุว่าเป็นตัวกำหนดความพร้อมของเด็กในการเข้าสู่โลกในอนาคตที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันการฝึกและกระตุ้นความคิดจึงควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะสูงมากตั้งแต่อายุ 4 ปี และจะลดต่ำลงเมื่อเข้าอายุ 8-9 ปี (Lowenfeld and Brittain, 1987 อ้างถึงใน วารุณี นวลจันทร์, 2539: 2) เนื่องจากช่วง 6 ปีของชีวิตเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง (Torrance, 1965 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2537:6) เด็กในช่วงการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่สุดที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และควรฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างควมยั่งยืนนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้แสดงความคิดอย่างอิสระ (บรรพตพรประเสริฐ, 2545) การจัดกิจกรรมต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสด้วยตนเอง และมีความต่อเนื่อง (วีณา ประชากุล, 2549, น. 160-161) ครูสามารถสังเกตความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยได้จากพฤติกรรมและการแสดงออก การจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเน้นกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการจัดประสบการณ์ มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาสาระและต้องสอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (Fleer and Robbins, 2007) ระบุว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันด้วยวิธีการที่หลากหลาย

เน้นการคิดในสิ่งใหม่ และการมีส่วนร่วมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

และสังคมของเด็ก เปลี่ยนจากการคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานแนวคิดการสร้างความรู้ของผู้เรียนคือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เชิงปัญญาที่เน้นรูปแบบการทำความเข้าใจ (mental model) แบบเดิม ปรับไปสู่การผสมผสานมุมมองทางวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ หรือ สังคม-วัฒนธรรม ซึ่งเป็นการหยั่งรากการพัฒนาเด็กบนฐานของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ในชุมชนที่เน้นและให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายให้กับเด็ก (Fumoto, Robson, Greenfield, and Hargreaves, 2012: 3-4) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันจึงครอบคลุมถึงชีวิตและพัฒนาการของเด็กในสังคม และทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่สามารถดำเนินการได้โดยปราศจากการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชนของเด็ก

ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษมีประวัติความเป็นมายาวนานสมาชิกในชุมชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขทั้งที่เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ชุมชนเมืองและใกล้ชิดกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาวิถีการดำเนินชีวิตภายในชุมชนมีลักษณะที่มีความผูกพัน รักใคร่สามัคคี และเอื้ออาทรต่อกันอย่างชัดเจนจากการศึกษาวิจัยของ (เอกชัย พุ่มดวงและคณะ, 2556) เรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ในชุมชนโดยทำการศึกษาในพื้นที่ตำบลโคกโคเฒ่าอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลโคกโคเฒ่าคือการจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เป็นองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชนที่มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษแต่ในยุคปัจจุบันคนในชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมมาประยุกต์เข้ากับบริบทของยุคสมัยที่เปลี่ยนไปแต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน เช่นการจักสานกระเป๋า/ตะกร้าจากเส้นพลาสติกและคนในชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ฝีมือทางด้านจักสานเพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งคุณค่าแห่งภูมิปัญญาของชุมชนดังกล่าวถือเป็นวิถีแห่งชุมชนที่สมควรจะได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดให้เด็กได้เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย

คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาระดับความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยในบริบทของ ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรีโดยใช้องค์ความรู้และอุปกรณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาต้นแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นของตนเองโดยเน้นการพัฒนาระดับความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานสำคัญเพื่อให้เกิดการต่อยอดทางความคิดสำหรับการพัฒนานวัตกรรมจากท้องถิ่นในอนาคต คณะผู้วิจัยจึงได้พิจารณาความโดดเด่นในเรื่องงานฝีมือจักสานและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้จากชุมชนนำมาพัฒนาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสำคัญโดยรอบที่ใช้ในการสังเกตและวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้ใช้การวัดและประเมินความคิดสร้างสรรค์จากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ Jellen and Urban (1986, pp. 78-86) เนื่องจากแบบทดสอบนี้ถูกออกแบบเพื่อสะท้อนแนวคิดแบบองค์รวมของความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการทดสอบเพียงเชิงปริมาณโดยใช้การวาดภาพที่ถูกประเมินความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยการวาดภาพในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้และมีเกณฑ์เป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากภาพวาด 11 เกณฑ์แบบทดสอบนี้ได้รับการทดสอบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามมาตรฐานของกลุ่มอายุความสามารถและเพศ ทำให้แบบทดสอบนี้ได้รับการยอมรับว่าสามารถนำมาใช้วัดได้กับกลุ่มเป้าหมายทุกวัย (Urban, 2005)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

การคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 44 คน จาก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า จำนวน 24 คน และโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ จำนวน 20 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวแปรตาม คือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ดำเนินการขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเก็บข้อมูลในการวิจัย

2. ทำการวัดการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลทั้ง 2 โรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT – DP ระหว่างวันที่ 6-9 ธันวาคม 2559

3. พัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคณะผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กอนุบาลกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น จำนวน 24 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ วันละ 30-45 นาที ระหว่างวันที่ 13 ธันวาคม 2559 – 16 กุมภาพันธ์ 2560

4. เมื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว คณะผู้วิจัยทำการวัดการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT - DP ระหว่างวันที่ 17 – 19 กุมภาพันธ์ 2560

5 นำคะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การสาน จำนวน 24 แผน โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 นำแผนการจัดกิจกรรมเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับกิจกรรม ความชัดเจนของกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์/สื่อ และการประเมินผล และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.2 นำแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 5 แผน ไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ สุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์/สื่อ และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง พบว่า เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ตามขั้นตอน วัสดุอุปกรณ์/สื่อ และเวลาที่ใช้ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT - DP (The Test for Creative Thinking: Drawing Production) ของ Jellen และ Urban

2.1 คณะผู้วิจัยศึกษาหลักการใช้แบบ ทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT – DP ให้ถูกต้องตามเงื่อนไข และวิธีการตรวจให้คะแนน

2.2 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 30 คนที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจวิเคราะห์คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตรวจของผู้วิจัยจำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน ที่ดำเนินการตรวจและให้คะแนนอย่างอิสระต่อกัน หาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน มีค่าเท่ากับ 0.9 หมายความว่าคะแนนระหว่างผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โรงเรียน	การประเมิน	N	Mean	SD
โรงเรียนโคกโคเฒ่า	ก่อนการทดลอง	24	20.13	7.09
	หลังการทดลอง	24	24.50	10.03
โรงเรียนวัดหนองสุวรรณ	ก่อนการทดลอง	20	12.05	4.74
	หลังการทดลอง	20	25.30	7.84

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กโรงเรียนโคกโคเฒ่า และโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 2 โรงเรียน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏผลดังตาราง 2-4

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 2 โรงเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

	N	Mean	SD	t
ก่อนการทดลอง	44	16.45	7.30	14.93**
หลังการทดลอง	44	24.86	9.00	

**p<.01

จากการวาดภาพ TCT – DP และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองภาพรวม และรายด้าน โดยทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏผลดังตาราง 1

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.45 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.86

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลโรงเรียนโคกโคเฒ่าก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

	N	Mean	SD	t
ก่อนการทดลอง	24	20.13	7.09	3.91**
หลังการทดลอง	24	24.50	10.03	

**p<.01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กโรงเรียนโคกโคเฒ่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 20.13 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.50

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กโรงเรียนวัดหนองสุวรรณก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

	N	Mean	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	20	12.05	4.74	6.61**
หลังการทดลอง	20	25.30	7.84	

**p<.01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กโรงเรียนวัดหนองสุวรรณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.05 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.30

อภิปรายผล

จากการวิจัยผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเด็กมีค่าคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งผลให้เด็กมีการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน

ของเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 โรงเรียน พบว่า เด็กอนุบาลโรงเรียนวัดหนองสุวรรณมีคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลองต่ำกว่าเด็กอนุบาลโรงเรียนโคกโคเฒ่าค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาจากสภาพและบริบทของโรงเรียนแล้ว พบว่า โรงเรียนวัดหนองสุวรรณเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลตัวเมือง แต่ในขณะที่โรงเรียนโคกโคเฒ่ามีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตตัวเมือง จากสภาพแวดล้อมดังกล่าวส่งผลให้เด็กมีทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ จิตตินันท์

เดชะคุปต์ และ บัทมวดี เลห์มิงคัล (2558) ที่ได้ศึกษา ลักษณะและปัจจัยการเล่นของเด็กปฐมวัย พบว่า การเล่นของเด็กที่อยู่ในเขตเมืองมีลักษณะการเล่นสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่อยู่ในเขตชนบท อย่างไรก็ตามหลังการจัด กิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กทั้ง 2 โรงเรียน มีคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นในระดับที่ใกล้เคียง คือ 24.50 คะแนน และ 25.30 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการสาธิต ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้านการต่อเติม และ ความสมบูรณ์ และด้านอารมณ์ขัน มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมที่คณะผู้วิจัย ออกแบบมากระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะการต่อยอดความคิด โดยให้เด็กได้คิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ ผ่านการออกแบบลงในกระดาษก่อนลงมือทำกิจกรรมการประดิษฐ์ตามที่ได้ออกแบบไว้ทุกครั้ง เด็กจึงเกิดความคล่องแคล่ว และความชำนาญในการวาดภาพออกแบบ และวาดภาพต่อเติม ส่งผลให้มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น สอดคล้องกับ ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ ทอแรนซ์ (ทิวต์ธ์ นกบิน, 2542, 13; อ้างอิงจาก Torrance, 1964) ที่กล่าวว่า การที่เด็กได้คิดอย่างอิสระและคิดรูปแบบของงานก่อนการลงมือปฏิบัติ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติบ่อยครั้ง ซึ่งในงานวิจัยนี้ดำเนินการเป็นเวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30-45 นาที จัดทำแผน จำนวน 24 แผน ทำให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่และมีความสมบูรณ์ออกมา นอกจากนี้ การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติในการสร้างขึ้นงานของตนเองจากการวาดออกแบบส่งไปสู่อุกรณ์ เพื่อให้เกิดชิ้นงานใหม่

2. ปัจจัยการใช้สื่อประกอบกิจกรรมเนื่องจากในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้นำวัสดุท้องถิ่นหลายชนิดมาใช้ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติที่หลากหลาย เช่น ฝ้าย ผืนผ้า สี ที่แตกต่างกัน การใช้ประสาทสัมผัสกับวัสดุชนิดต่าง ๆ และการที่เด็กได้เลือกใช้วัสดุหลายแบบเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับ วาทีนี บรรจง และ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบ โดยเลือกให้มีการจัดสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะมานำเสนอด้วยวิธีการใหม่ๆ เช่น การนำไปไม้ เปลือกไม้ หรือรากไม้มาทำเป็นพู่กันระบายสี การนำวัสดุเหลือใช้มาเป็นแม่พิมพ์ และการนำผักมาประดิษฐ์เป็นตัวละครตามจินตนาการ การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการสาธิตซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้วัสดุที่หลากหลายซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์แล้วยังส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในวิถีชุมชน ดังเช่นงานวิจัยของ พรเพ็ญ บัวทอง, สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และชูศรี วงศ์รัตน์ (2556) ผลการวิจัยระบุว่า การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทั้งการช่วยเหลือ แบ่งปันและร่วมมือ นอกจากนี้ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นการผสมผสานมุมมองทั้งทางด้านทางวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ (cultural-historical) หรือสังคม-วัฒนธรรม (socio-cultural perspective) สอดคล้องกับ Fumoto, Robson, Greenfield, and Hargreaves (2012, pp. 3-4) ที่ระบุว่ากิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายบนฐานของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ในชุมชนซึ่งถือเป็นแนวทางของการเสริมฐานความคิดของเด็กในอนาคต

3. ปัจจัยด้านความสามารถเฉพาะตัวรูปแบบจัดกิจกรรมเน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงด้วยกิจกรรมการสาธิตและสร้างขึ้นงานจากตัวแบบในการสร้างผลงานเป็นผลจากความสามารถเฉพาะตัวของเด็กทำให้ความคิด

สร้างสรรค์ ด้านการข้ามเส้นกันเขต (Bid) มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการต่อเติม โยงเส้นออกไปนอกรอบ หรือการวาดภาพนอกรอบที่เหลื่อมใหญ่ลดลง ถึงแม้ว่า วาสนา ประจักษ์ต์ (2557) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมต่อภาพให้สมบูรณพบว่า มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก แต่ผลจากการทดลองที่พบแสดงให้เห็นว่า ความสามารถเฉพาะตัวของเด็ก มีความแตกต่างกันทำให้มีการต่อเติมภาพน้อยลงและกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ระบุลักษณะของเด็กที่มึความคิดสร้างสรรค์ ต้องมีลักษณะนิสัย เป็นผู้ชอบทดลองสิ่งใหม่ ๆ อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ชอบการเปลี่ยนแปลง มีความกล้า ชอบสิ่งที่ท้าทาย มีความเป็นตัวของตัวเองในการคิดทำ แก้ปัญหาด้วยตนเองรักความอิสระมีความยืดหยุ่น ไม่ซ้ำแบบใครไม่คล้อยตามผู้อื่นง่าย ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่คณะผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนควรตระหนักและส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นรากฐานที่ดีในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการสาน ควรทดลองใช้กับการสอนในกิจกรรมอื่นๆ สำหรับเด็กเพื่อประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้บนฐานของวิถีชีวิตในชุมชนแบบยั่งยืน

2. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรเปิดโอกาสให้เด็กออกมานำเสนอผลงานของตนเอง ทั้งผลงานเดี่ยวและผลงานกลุ่ม เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและตระหนักรู้ว่าผลงานของตนเองและผลงานของผู้อื่นมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถด้านอื่นๆ เช่น การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายในการพัฒนาการด้านอื่น เช่น พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรมอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมเสริมประสบการณ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และ ปัทมวดี เล่ห์มิ่งคล. (2558). *การเล่นของเด็กในครอบครัวไทย: ลักษณะและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กในช่วยปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิวัดต์ นกบิน. (2542). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัย. สาขาวิชาวัดผลการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรพต พรประเสริฐ. (2545). การวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการ*. 5(8), 2-8.
- พรเพ็ญ บัวทอง, สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และชูศรี วงศ์รัตนะ. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 19(1), 107-118.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอเชีย. กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- วาสนา ประจงหัตถ์. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(2), 937-946).
- วาทีณี บรรจง และ ศติลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2557). ผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่อเด็กอนุบาล. *Online Journal of Education*, 9(1), 549-562.
- วารุณี นวลจันทร์. (2539). *เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์แบบต่อเติมผลงานกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ*. ปรินญาธิการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีณา ประชากุล. (2549). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ปฐมวัยศึกษาด้วยสื่อของเล่น. *วารสารวิชาการ*, 9(4), 20-25.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ.2555- 2559*. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม 2560, จาก <https://www.slideshare.net/SanruethaiMatthachin/11-2555-2559-58907340>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 พ.ศ.2560- 2564*. สืบค้นวันที่ 10 มกราคม 2560, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47194&Key=news20>.
- เอกชัย พุ่มดวง และคณะ. (2556). *การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ในชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- Fleer, M. and Robbins, J. (2007). A cultural-historical analysis of early childhood education: how do teachers appropriate new cultural tools?. *European Early Childhood Research Journal*, 15(1), 103-110.
- Fumoto, H., Robson, S., Greenfield, S. and Hargreaves, D. J. (2012). *Young children's creative thinking*. London: Sage.
- Jellen, H. G., and Urban, K. K. (1986). The TCT-DP (Test for Creative Thinking-Drawing Production): An instrument that can be applied to most age and ability groups. *The Creative Child and Adult Quarterly*, 3, 138-151.
- Thompson, P. M., Giedd, J. N., Woods, R. P., MacDonald, D., Evans, A. C., and Toga, A. W. (2000). Growth patterns in the developing brain detected by using continuum mechanical tensor maps. *Nature*, 404(6774), 190-193.
- Torrance, E. P. (1964). *The minnesota studies of creative thinking*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Urban, K. K. (2005). Assessing Creativity: The test for creative thinking-drawing production (TCT-DP). *International Education Journal*, 6(2), 272-280.